

İntihal | Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.
| This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

ANONİM ŞİRKET GENEL KURUL TOPLANTI GÜNDEMİNDEKİ BİR KONUNUN GÖRÜŞÜLMEMESİ MÜMKÜN MÜDÜR?

IS IT POSSIBLE NOT TO DISCUSS A TOPIC CONTAINED IN THE GENERAL ASSEMBLY MEETING AGENDA OF A JOINT STOCK COMPANY?

Dr. Emre Kalender*

Öz

Anonim şirket genel kurulu, önceden ilân edilen belli bir gündemde toplanır ve karar alır. Böylece pay sahipleri genel kurulda hangi konuların görüşüleceğini en baştan bilir ve ona göre hazırlık yapar. Genel kurulda gündem dışında bir konu görüşülmek isteniyorsa, istisnalar bir yana, görüşülecek konunun belirlenmesi için oybirliğiyle karar almak gerekir. Genel kurul gündemiyle ilgili olarak, pay sahipleri açısından uygulamada yaşanan bir sorun vardır; gündemdeki bir konunun görüşülmemesi. Gerçekten de gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesi de özellikle azlık haklarını olumsuz yönde etkileyebilir. Genel kurulun çoğunlukla vereceği bir kararla, gündemdeki bir maddeyi görüşmeyebileceğini kabul etmek de doğru değildir. Gündemde yer alan konular görüşülmeli, bunlar hakkında olumlu veya olumsuz bir karar alınmalıdır. Ancak esaslı bir nedenin varlığı hâlinde, bu nedenin tutanağa geçirilmesi şartıyla gündemdeki bir konunun görüşülmemesi mümkün olmalıdır.

Anahtar Kelimeler : Gündem, genel kurul toplantısı, gündeme bağlılık, zorunluluk ilkesi, genel kurul kararı

* Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

0000-0003-2868-2448 ekalender@kku.edu.tr

Bu eser Creative Commons Alıntı-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

ABSTRACT

A joint stock company general assembly convenes and takes resolutions on a certain agenda announced in advance. Thus, the shareholders know from the very beginning what topics will be discussed at the general assembly meeting, and they make preparations accordingly. If a topic not contained in the agenda is desired to be discussed at the general assembly meeting, it is necessary to take the relevant resolution unanimously in order to determine such topic that will be discussed, aside from the exceptions. In practice, there is a problem which is experienced with regard to shareholders in respect to the agenda of a general assembly meeting: Failure to discuss a topic contained in the agenda. So indeed, the failure to discuss a topic contained in the agenda could also adversely affect particularly minority rights. It is also improper to accept that it is possible for the general assembly not to discuss an item contained in the agenda, under a resolution that the general assembly will take by majority. The topics contained in the agenda should be discussed, and affirmative or negative resolutions should be taken about these topics. However, in case of the existence of an essential reason, it should be possible not to discuss a topic contained in the agenda, provided that this reason is recorded in the minutes.

Keywords: Agenda, general assembly meeting, adherence to the agenda, principle of necessity, general assembly resolution

I. SORUNUN ORTAYA KONULMASI

Anonim şirket genel kurul toplantıları, daha evvelden ilân edilmiş ve pay sahiplerine TTK m. 414'e göre bildirilmiş bir gündem ile yapılır. TTK m. 413/2'ye göre ise, kural olarak gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Bir başka ifadeyle, genel kurulun toplantıya çağrı metnindeki gündem ile kurulda müzakere edilip karara bağlanan konular -kanuni istisnalar saklı kalmak üzere- aynı olmalıdır¹.

Genel kurul toplantı gündemi ile ilgili akademik çalışmalar daha ziyade TTK m. 413/2 bakımından yapılmaktadır. Bu kapsamda gündeme bağlılığın anlamı ve istisnaları üzerinde durulmuştur. Ancak anonim şirketler uygulamasında son zamanlarda rastlanılan ve kanaatimizce önemli olan bir sorun bulunmaktadır. Bu sorun ise, belirlenen gündemde yer alan konu veya konuların genel kurulda görüşülmemesidir.

Bir konunun görüşülmesi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Genel kurul toplantılarının yürütülmesinde “*keyfilğe*” yol açan davranışlardan kaçınılması² gerekse de, meselâ toplantı başkanının bir gündem maddesini itirazlara rağmen görüştürmediği, itirazları da -Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik (Yön.) m. 8/1-1 aykırı bir şekilde- tutanağa geçirtmediği görülmektedir³. Bunun dışında gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesi yönünde genel kurulda oylama yapılması ve görüşme kararı alınmasıyla da karşılaşılmaktadır. Bir konunun görüşülmemesi kararı alınırken, yapılan oylamanın tutanağa yansıtılmaması da mümkündür. Bir başka ifadeyle, gündemdeki konunun görüşülmemesi yönünde “*filen*” oylama yapılması da söz konusu olabilir. Bu hâlde pay sahiplerinin hangi yönde oy kullandığı, tutanağın incelenmesi suretiyle tespit edilememektedir.

Genel kurul toplantı gündeminde yer alan bir konunun görüşülmemesi, birçok problemi de beraberinde getirecektir. Çalışmamızda, gündemde yer alan bir konu hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerekliliği incelenecektir.

II. GÜNDEM

A. GENEL OLARAK

Genel kurulda ele alınacak ve karara bağlanacak konular ve sırası gündem olarak adlandırılır⁴. Gündem, daveti yapan organ tarafından belirlenir (TTK m. 413/1). Bu kapsamda,

¹ Kanuni istisnalar için bkz. TTK m. 420, 438 vb.

² Ömer Teoman, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, *Tüm Makalelerim (1971 – 2001)*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 67.

³ Anonim şirketler uygulamasında, TTK m. 422'ye göre düzenlenen tutanak çoğunlukla pay sahiplerine verilmekte ya da toplantı ile eş zamanlı tutulmamaktadır. Bir gündem maddesi görüşülmüş bile olsa, tutanak daha sonra kalem alınırken, görüşülen gündem maddesi kayıtlardan çıkarılabilmektedir. Kanaatimizce, genel kurul toplantı tutanağının pay sahiplerine toplantı bitiminde, toplantı başkanının ve varsa bakanlık temsilcisinin imzasını ihtiva eder şekilde verilmesine ilişkin açık bir düzenleme gereklidir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Ömer Teoman, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli (TTK m. 376)”, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 1015 vd.

⁴ Birçokları yerine bkz. Carl Hans Barz, §§ 76-147, *Aktiengesetz, Großkommentar*, Berlin-New York: De Gruyter, 1973, s. 1011; François Bianchi, *Die Traktandenliste der Generalversammlung der Aktiengesellschaft*, Zürich: Schulthess Polygraphischer Verlag, 1982, s. 2.

genel kurul kural olarak görev süresi sona ermiş bile olsa yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılacağından (TTK m. 410/1/c.1), gündem yönetim kurulunun “kurul” olarak (bkz. TTK m. 375/1/f) alacağı bir karar ile hazırlanır.

TTK m. 410/2/c.2’ye göre, tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilir. Bu hâlde tasfiye memurları da gündemi hazırlayabilecektir. Ancak tasfiye memurlarının hazırladığı gündemde sadece, onların görevleri ile ilgili konuların yer alması gerekir.

TTK m. 412’ye göre azlığın talebi üzerine mahkemece genel kurulun toplantıya çağırılması için kayyım atanmışsa, azlık tarafından gündem hazırlansa da, ancak mahkeme tarafından izin verilen konular gündemde yer alır⁵. Zira m. 412’de yer alan “...mahkeme toplantıya gerek görürse...” ifadesinden, mahkemenin hangi gündemle toplantının yapılması gerektiğini de tespit yetkili olduğunu sonucu çıkmaktadır. Gerçekten de, toplantının yapılması gerekliliğini tespit edenin, toplantının muhtevasını da belirleme yetkisine sahip olması doğaldır.

Genel kurul çağrısında ilân edilen gündem ile genel kurulda müzakere edilen konuların aynı olması gerekir. Bu sebeple hazırlanan gündemin oldukça açık ve belirli şekilde kaleme alınması gerekir⁶. Ancak anonim şirketler uygulamasında gündem maddeleri sadece anahtar cümlelerin kullanılması suretiyle hazırlanmaktadır. Hâlbuki gündemdeki konular, ifade edildiği gibi makul bir ayrıntıya sahip, açık ve tam olmalıdır⁷. Böylece pay sahipleri ne konuda, hangi kapsamda görüşüleceğini ve ne şekilde bir karar alınmak istendiğini fark edebilmelidir. Ancak bu şekilde pay sahibi toplantı için gerekli hazırlıkları yapabilir⁸. Bu anlamda “lüzum görülecek sair hususlar” şeklinde bir gündem maddesi tespit etmek mümkün değildir⁹. Böyle bir gündem olacaksa bile, bu başlık altında sadece açıklama yapılabilmesi ve karar almaksızın müzakere yapılmakla yetinilmelidir¹⁰.

B. GÜNDEME BAĞLILIK VE ÖZELLİKLE “ZORUNLULUK” İLKESİ

Anonim şirket genel kurulunda, ilân edilen gündemde yazılı bulunan hususlar hakkında görüşme açılabilir ve karar verilebilir. TTK m. 413/2’ye göre, -kural olarak- gündemde bulunmayan konular müzakere edilemez ve karara bağlanamaz¹¹. Maddede ifade edilen husus

⁵ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Ankara: Adalet Yayınevi, C.II, 4. Baskı, 2022, s. 963.

⁶ Dieter Dubs ve Roland Truffer, Art 700, *Basler Kommentar*, Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, s. 945; İsviçre Federal Mahkemesince de, genel kurulda görüşülecek konuların orta zekalı bir pay sahibi tarafından anlaşılabilir olması gerektiği ifade edilmektedir. Bkz. BGE 121 III 420 (424).

⁷ Müzakere konuları açıkça belirtilmeden; pay sahiplerinin “olağan genel kurula” davet edildiği veya TTK m. 409 ile Yön. m. 13’e atıf yapmak suretiyle ya da esas sözleşmede TTK yanında gündem maddeleri belirtilmişse bunlara atıf yapmak suretiyle gündem oluşturulamaz. Aynı yöndeki görüş için bkz. Barz, § 124, s. 1011; benzer bir görüş için bkz. Bianchi, *Die Traktandenliste der Generalversammlung der Aktiengesellschaft*, s. 2; SPK II-17.1 Sayılı Tebliğin EK-1 m. 1.3.2’ye göre de genel kurul gündemi hazırlanırken, her teklifin ayrı bir başlık altında verilmiş olmasına dikkat edilir ve gündem başlıklarının açık ve farklı yorumlara yol açmayacak şekilde ifade edilmesi gerekir.

⁸ Barz, *Aktiengesetz, Großkommentar*, s. 1011; Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler, II Anonim Şirketin Organizasyonu*, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1959, s. 20.

⁹ Aynı yönde görüş için bkz. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Ankara: Adalet Yayınevi, C.II, 3. Baskı, 2018, s. 933; Arslanlı, *Anonim Şirketler*, s. 20.

¹⁰ Peter Böckli, *Schwizer Aktienrecht*, Schulthess; Basel, 2009, s. 1372; Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 963.

¹¹ Benzer düzenlemeler için bkz. AktG § 124/4, OR Art. 700/2-4.

“gündeme bağlılık ilkesi”dir¹². Hükmün amacı, pay sahibine; genel kurula hazırlanma olanağı sağlamak ve konular hakkında bilgi sahibi olmasını mümkün kılmaktadır. Bir başka ifadeyle pay sahipleri toplantıda nelerin görüşüleceğini ve neye karar verileceğini bilmelidir¹³. Böylece pay sahibi, ilân edilen gündeme göre, toplantıya katılıp katılmayacağına veya onu temsil edecek birine talimat verip vermeyeceğine karar verebilir. Aynı zamanda pay sahibi, sürpriz gelişmelerden kendini koruyabilir¹⁴. Ancak gündemde yer alan konularla bağlantılı hususların görüşülmesi gündeme bağlılık kuralını ihlâl etmeyecektir¹⁵.

Gündemde yer alan konular, kural olarak sırası bile değiştirilmeden görüşülmesi gerekir (*zorunluluk ilkesi*)¹⁶. Çünkü, genel kurulda bir konunun görüşme dışı bırakılması pay sahibinin toplantıya olan ilgisini kaybetmesine sebep olur. Meselâ gündemdeki konunun görüşülmemesi ihtimali, özellikle küçük pay sahiplerinin toplantıya katılmamasına neden olabilir. Ayrıca bir konunun görüşülmemesi, ilân edilen gündeme göre hazırlık yapan bir pay sahibinin bütün hazırlığını anlamsızlaştırır. Bu ilkeyle esasen pay sahibinin menfaati korunmaktadır¹⁷. Bir başka ifadeyle, zorunluluk ilkesi, gündeme bağlılığın tamamlayıcısı niteliğindedir. Zira gerek gündem dışında bir konunun karara bağlanması gerekse gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesi pay sahipliği haklarını olumsuz yönde etkiler.

Ancak gündemde yer alan hususlara yönelik genel kurulun toplanması ve karar alması için TTK m. 418 ve m. 421’de yer alan nisapların oluşmaması söz konusu olabilir. Bu hâlde gündemdeki konunun görüşülmemesi durumu ortaya çıkabilir. Şüphesiz böyle bir durum zorunluluk ilkesine aykırılık teşkil etmeyecektir¹⁸.

III. YARGITAY UYGULAMASI

Yargıtay 11. HD’si vermiş olduğu bir kararında, gündemde yer alan bir maddenin, genel kurul kararıyla gündemden çıkarılabileceğini içtihat etmiştir¹⁹. Kararda “...[gündem] maddelerinin görüşülmemesi kararının [iptal talebi ile ilgili olarak], genel kurulda görüşülmesi ilân edilen bir gündemin gündemden çıkarılmasını engelleyen bir kanun hükmünün bulunmaması, gündemden

¹² Gündeme bağlılık ilkesi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Yiğın, “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988; Esra Cenkçi, “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

¹³ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 965.

¹⁴ Winfried Werner, “*Bekanntmachung der Tagesordnung und bekanntmachungsfreie Anträge – Ein Beitrag zur Auslegung des § 124 AktG*”, Festschrift für Hans-Joachim Fleck zum 70. Geburtstag am 30. Januar 1988, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht, Sonderheft 7, Berlin – New York 1988, s. 403; Barz, *Aktiengesetz, Großkommentar* s. 1011; Dubs ve Truffer, *Basler Kommentar*, s. 945; Böckli, *Schweizer Aktienrecht*, s. 1371; Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, C.II, 4. Baskı, s. 964.

¹⁵ Barz, *Aktiengesetz, Großkommentar*, s. 1012.

¹⁶ Gündeme hâkim olan ilkeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yiğın, “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, s. 9 vd.

¹⁷ Özgür Memişoğlu, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”, *Legal Hukuk Dergisi*, C. 12, S. 133(2014), s. 71.

¹⁸ Arslanlı, *Anonim Şirketler*, C. 2-3, s. 16; Memişoğlu, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları” s. 71.

¹⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. E. 13438/ 2015, K. 1475/2017, 13.03.2017. Karar metni için bkz. Abuzer Kendigelen vd., haz., *Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 211 vd.

madde çıkarmanın toplantıya katılanların haklarına zarar vermemesi nedeni ile ve kalan oylarla da oy çokluğu sağlandığından iptal talebinin reddi gerektiği..." ifadelerine yer verilmiştir.

Anonim şirket genel kurul gündeminde yer alan bir konunun görüşülmemesine ilişkin olarak tespit edebildiğimiz yegane Yargıtay kararı budur. Esasen kararda, gündemde yer alan bir konunun gündemden çıkarılmasını engelleyen bir kanun hükmü bulunmadığı ifade edilmektedir. Bu tespit gayet tabii doğrudur. Böyle bir kanun hükmü yoktur. Ancak bu hususta bir hükmün mevcut olmayışı, gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesi anlamında gelmemelidir. Aşağıda da izah etmeye çalıştığımız gibi, gündemdeki bir konunun görüşülmesi gerekliliğinin birçok sebebi vardır. Eğer bir konu görüşülmeyecekse, bu kararın da oybirliği ile alınması gerekir. Karardan, gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesinin mümkün olduğu sonucuna ulaşılmamalıdır. Kaldı ki, kararın devamında "*gündemden madde çıkarmanın toplantıya katılanların haklarına zarar vermemesi*" ne yollama yapıldığı da görülmektedir. O hâlde bu karara göre, gündemden madde çıkarmanın pay sahiplerinin haklarına da zarar vermemesi bir "sınır" olarak kabul edilmiş olduğu düşünülebilir. Bir başka ifadeyle, Yargıtay'a göre, pay sahiplerinin haklarına zarar vermemek koşuluyla, genel kurulun çoğunlukla vereceği kararlar, gündemde yer alan bir konu görüşülmeyebilir.

Ancak kanaatimce hüküm kendi içinde çelişkilidir. Zira eğer gündemden madde çıkarılması için oy çokluğu her zaman yeterli olsa idi, zaten böyle bir "*sınır*"dan da bahsedilmesi gerekmezdi. Eğer bu şekilde bir "sınır" konulacaksa, bunun tayini nasıl olacaktır? Toplantı esnasında, görüşülmeyecek gündem maddesinin pay sahiplerinin hakkını ihlâl edip etmediğine kim karar verecektir? Bu nitelendirmenin toplantı başkanınca yapılması durumunda, hukukî denetimi olmayan bir usul kararı meydana geleceği şüphesizdir. Bu hâlde genel kurul kararı olmadığı²⁰ için başkanın konunun görüşülmemesine ilişkin kararının iptali de mümkün değildir²¹. Eğer söz konusu "sınır"ın tayini hakkında genel kurul bir tespit yapacaksa, yine bu usule ilişkin kararın hukuki denetiminin nasıl olacağı sorunu ortaya çıkacaktır.

IV. GÜNDEM KONULARI HAKKINDA KARAR ALINMASI GEREKLİLİĞİ

A. GENEL KURULUN NİTELİĞİ GEREĞİ KARAR ALMA ZORUNLULUĞUNUN VARLIĞI

Genel kurul, şirketin iradesinin olduğu bir organdır ve toplu bir şekilde çalışır (*kolle-gialorgan*). Genel kurulda pay sahipleri, irade oluşturulmasında veya karar alınmasında birlikte hareket etmek durumundadır²². Kurul halinde idare oluşturmanın en önemli faydası, çoğulculuğun gerçekleşmesidir. Genel kurul çok farklı kişi ve gruplardan oluşabilir. Bunun sonucu olarak nisbi temsilin gerçekleşeceği bir yapı oluşur. Bu yapı içinde her bir pay sahibi, şirketin gözetimini ve denetimini yapmış olur. Ayrıca bir grubun iktidar oluşturması ve hâkimiyet

²⁰ Gündem maddesi hakkında bir oylama yapılmadığı sürece hukuken bir genel kurul kararından söz edilemeyeceği hakkında bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2014/9194, K. 2014/16569, 03.11.2014. bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr>

²¹ Teoman, "Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması", s. 72.

²² Otto Bruderer, *Das Antragsrecht des Aktionärs*, Diss., St. Gallen 1981, s. 22; Adrian Plüss, "Die Rechtsstellung des Verwaltratsmitgliedes", *SSHW*, Bd. 130, Diss., 1990, s. 32 vd.

kurması engellenir. Bu sayede karşılıklı olarak güçler dengelenir ve alınacak kararlar, olabildiğince şirketin menfaatinin gözetildiği tarafsız bir hâl alır²³. Bir başka deyişle, kurul organ olarak genel kurul, esasen karar almak için vardır. Bir başka ifadeyle, anonim ortaklık kurullarının varlık sebebi karar üretmektir²⁴. Bağlayıcı olsun veya olmasın karar üretmeyen ya da üretmeyen kurul, işlevsizdir. Karar alamayan kurul bir “organ” ise bu durum organ yokluğuna sebep olabilir²⁵.

Gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesinin de bir “karar” olduğu düşünülebilir. Bir başka deyişle, kurulun gündemdeki konuya ilişkin olumlu ya da olumsuz bir karar almak yerine, o hususta karar almaması da bir karar olarak değerlendirilebilir²⁶. Kanaatimce, anonim şirketler hukukunda karar; belli kurallara tabi bir süreç²⁷ neticesinde genel kurulun konu hakkında olumlu ya da olumsuz kesin bir sonuca varmasını sağlayan hukukî işlemdir²⁸. Pay sahiplerinin oyları ile oluşacak organ iradesi (genel kurulun iradesi) hukuki sonucun tesisine hizmet etmelidir. Bu hukukî sonuç ise, gündemde yer alan konular hakkında olumlu veya olumsuz bir neticedir. Meselâ bir kimsenin yönetim kurulu üyesi seçilerek hukuki ilişkinin kurulması veya esas sözleşmenin bir maddesinin tadil edilerek hukuki bir durumun değiştirilmesi söz konusu olabilir. Gündemdeki bir konunun görüşülmemesi hakkındaki karar, görünüşte/sözde bir karardır ve hukuki sonuca yönelmemiş bu türden bir işlem, kararın var olmadığı bir alan yaratır. Böyle bir tutumun ise hukuken himaye edilmemesi gerekir.

B. PAY SAHIPLIĞI HAKLARININ KULLANILDIĞI YER OLARAK GENEL KURUL

Genel kurul, pay sahiplerinin üyelik hakları marifetiyle şirketin iradesinin olduğu organdır. Bir başka ifadeyle genel kurul, pay sahiplerinin üyelik haklarını kullanmak amacıyla belirli bir zamanda, belirli bir yerde ve belirli gündemi görüşüp karara bağlamak için toplanmalarını ifade eder²⁹. Bu hâliyle genel kurul, pay sahiplerinin haklarını kullandığı bir kuruldur³⁰.

Genel kurulun “kurul” olarak karar alabilmesi, pay sahiplerinin haklarını etkin bir şekilde kullanabilmeleri ve nihayet istişare edilerek şirketin menfaati doğrultusunda karar

²³ Benzer değerlendirmeler için bkz. Emre Kalender, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı (TTK m. 392)*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2017, s. 153 vd.

²⁴ “...İstisnaen bir kurulun karar almak değil, sadece bir konuyu müzakere etmek ya da yalnızca bilgilenmek amacıyla toplanması da gündeme gelebilir. Örneğin TK 376/1’deki şartların gerçekleşmesi hâlinde yönetim kurulu, genel kurulu uygun gördüğü iyileştirici önlemler hakkında bilgi vermek üzere toplantıya çağıracağından, genel kurulun – toplantının gündeminde başkaca hususlara da yer verilmemişse – herhangi bir karar alması gerekli olmayabilir...” İbrahim Çağrı Zengin, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 8 ve s. 8 dipnot 14.

²⁵ Zengin, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar*, s. 8; Organ yokluğu ve sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Cem Soykan, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.

²⁶ Zengin, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar*, s. 21.

²⁷ Brigitte Tanner, Quoren für die Beschlussfassung in der Aktiengesellschaft, Zürich: SSHWR, § 1, N. 36; Zengin, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar*, s. 16.

²⁸ Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2008, s. 113; diğer “karar” tanımları için bkz. Zengin, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar*, s. 17.

²⁹ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 823; Dietmar Kubis, § 118, *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, München: C.H. Beck, 2013, N. 1.

³⁰ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 826.

alınabilmesini sağlamak adına TTK'de genel kurul toplantısı öncesinde gündemin ilân edilmesi (m. 413), gündeme göre pay sahiplerinin hazırlık yapması imkânının tanınması (m. 414), bazı hallerde şirket menfaati gereği gündeme bağlılık kuralının istisnalarının öngörülmesi (yönetim kurulu üyelerinin azli – m.364; özel denetim – m. 438 gibi) ve nihayet istisnai bir hâlde genel kurul toplantısının bazı gündem maddelerinin ertelenebilmesi (m. 420) dışında, gündemde olan bir hususun görüşülmemesine ilişkin bir düzenlemeye gidilmemiştir. Bu bilinçli bir tercih olup, burada boşluk da bulunmamaktadır. Çünkü, boşluk, yürürlükte olan hukuk düzeni ölçüsü esas alındığında, pozitif hukukun sınırları içerisindeki plâna aykırı eksikliklerdir³¹. Bir olayın pozitif bir düzenlemede yer almasının gerekliliği veya başka bir ifadeyle bunun eksikliğin plâna aykırılık oluşturması, mevcut hukuk kurallarının bütününe amaca uygun değerlendirilmesi sonucunda tespit edilir³². Bir başka ifadeyle plâna aykırı eksiklik, kanundaki bir düzenlemenin onun amacı ve ruhuna bakıldığında eksik ve tamamlanmaya muhtaç olduğu takdirde söz konusudur³³. Genel kurulun varlık nedeni bir konu hakkında olumlu ya da olumsuz karar almaktır. TTK sistemi de buna göre oluşturulmuştur. Bu sebeple, TTK'de genel kurulun bir konu hakkında karar almaması düzenlenmemiştir.

Bir başka ifadeyle TTK'de pay sahiplerinin, pay sahipliği haklarını kullanmalarının yegane yeri olan genel kurulda, görüşme ve karar alma, kuraldır. Bu görüşme ve karar almada yine pay sahiplerini korumak, özellikle azınlığın çoğunluk karşısında haklarının ihlâl edilmesini önlemek³⁴ için düzenlemelere gidilmiş ve bu amaçla istisnai normlar getirilmiştir. Bir gündem maddesinin görüşülmemesi, işbu istisnai normlarda bile öngörülmemiştir.

Genel kurula davetin süresi, şekli ve gündemin ilânı gibi düzenlemeler, pay sahiplerine, münferit gündem maddeleri konusunda hazırlık yapabilme imkânı tanır³⁵. Bu hazırlığın genel kurulda görüş beyan etme ve nihayetinde oy kullanabilme ile sıkı bir ilişki içinde olduğu unutulmamalıdır. Gündem maddelerinin görüşülmemesi, pay sahibinin görüş beyan etme ve oy kullanma gibi haklarını ihlâl eder. Bu sebeple, gündemin sadece pay sahiplerinin toplantıya katılıp katılmayacakları hususunda karar vermelerine ve gündemle ilgili sadece hazırlık yapmalarına imkân tanımak için var olduğunu düşünmek eksik bir değerlendirme olur.

³¹ Çiğdem Kırcı, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, *AÜHFD*, C. 50/ S. 1, 2001, s. 92.

³² Kırcı, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, s. 92.

³³ Kırcı, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, s. 92.

³⁴ Anonim şirket genel kurulları, demokratik sistemin temeli olan parlamentoya benzemektedir. Bu kapsamda genel kurullarda da demokratik ortamın sağlanması, bir başka deyişle pay sahipleri demokrasinin tesis edilmesi gerekir. Parlamentoda olduğu gibi genel kurulda da gündemde olan konuların verimli ve demokratik bir irade oluşturma süreci içinde yürütülmesi gerekir. Ayrıca her pay sahibinin farklılık gösteren görüşlerini, milletvekillerinin görüşleri gibi müzakerede dile getirilebilmesi gerekir. Meselâ milletvekilleri sunulan önerilerin mecliste tartışılması ve karar alınmasına ilişkin kurumsallaşmış usuli düzen, bir pay sahibinin konuşmalarına karşı diğer pay sahiplerinin konuşması ve karşı tezler ileri sürmesine benzer. Bir başka ifadeyle anonim şirket genel kurulunda pay sahiplerinin müzakeresi karşısında milletvekillerinin önerilerinin tartışılması benzer müzakerenin kurumsallaşmış hâlidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Felix Horber, “Parlamentsregeln in der Generalversammlung der Aktiengesellschaft? Versuch einer Annäherung – namentlich unter dem Aspekt des Rederechts”, *AJP*, 2001, s. 932.

³⁵ Dieter ve Roland, Art 700, N. 1.

Gündemde yer alan hususların görüşülme ihtimali, pay sahiplerinin gündeme olan güvenlerini zedeler. Özellikle azlığın talebi üzerine gündeme eklenen bir konunun görüşülmesi, azlık haklarının etkisizleştirilmesi anlamına gelir³⁶. Hâl böyle olunca, ele alınacak olan konular hakkında müzakere yapılmalı ve olumlu veya olumsuz bir karar alınmalıdır.

Bir konu hakkında “*karar almayı gerektirmeyen*” müzakerenin yapılması isteniyorsa bunun gündemde açıkça gösterilmesi gerekir³⁷. Zira genel kurul kimi zaman bir meseleyi sadece müzakere etmek isteyebilir. Meselâ genel kurul bazen bir karar alınması için değil; bilgi verilmesi amacıyla da toplanabilir³⁸. Böyle bir durumda konu sadece tartışılır, fakat konu hakkında bir oylama yapılarak karar alınmaz. İşte böyle bir durumda, konunun sadece müzakere edileceği gündemde ifade edilmelidir.

Doktrinde *Arslanlı*, genel kurulda, ilân ve tebliğ edilen gündem maddeleri hakkında karar vermek mecburiyetinde olunmadığını ifade etmişse de, devamında gündemde gösterilen hususlar hakkında karar vermeyerek toplantının ertelenebileceği belirtmiştir³⁹. Bu ifadeden, gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesinin mümkün olduğu değil, bilâkis erteleme imkânının bulunduğu anlaşılmalıdır. Esaslı bir sebebin bulunması hâlinde ve her hâlükârda yeni bir davet gerçekleştirmek şartıyla bir genel kurul için yapılan davetten cayılabilir. Meselâ kurula davetin temelinde yatan maddi durumun değişmesi veya müzakere edilmesi istenen konunun önemini yitirmesi esaslı bir sebeptir. Böyle bir durum, özellikle davet gerçekleştirildikten sonra gelişen olağanüstü ve öngörülemez şartların ortaya çıkmasında söz konusu olabilir⁴⁰. Gündemdeki bir konunun, genel kurulda yapılan oylama sonucunda görüşülmeyebileceği savunulsa bile, görüşülmeyen konunun tekrar müzakere edilmesi ve oylanması için yeni bir davetin yapılması gerekir. Bu davetin makul bir süre içinde yapılmaması veya konunun bir daha görüşülmemesi, pay sahiplerinin özellikle azlığın haklarına zarar verir niteliktedir. Ancak kararın alınması ihtiyacının kalmamasına tesir eden esaslı bir sebebin bulunması hâli müstesnadır.

Gündemde yer alan bir konu hakkında karar alınması, aşağıda ayrıntıları inceleneceği üzere bilgi alma, oy kullanma ile kanun, esas sözleşme veya dürüstlük kuralına aykırı kararlara karşı iptal davası açabilme gibi bir dizi hak ile de yakından ilgilidir. Bu hakların kullanılması, ortaklığın geleceği üstünde pay sahibinin etkili olmasını sağlayacaktır⁴¹. Gerçekten de genel kurulda bir konunun görüşülmesi ve o konu hakkında karar alınması suretiyle, küçük pay sahiplerinin de iradesi tutanağa yansıtılır. Böylece çoğunluğun, ortaklık imkânlarını sadece kendi çıkarları doğrultusunda kullanması riski engellenir. Bu riskin önlenmesi ve pay sahiplerinin toplantılara katılımının teşviki sadece gündemin ilân edilmesi ve usulüne göre davet edilmesi

³⁶ Yiğın, “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, s. 11.

³⁷ Barz, *Aktiengesetz, Großkommentar*, s. 1011.

³⁸ Bkz. TTK m. 408 gerekçesi.

³⁹ Arslanlı, *Anonim Şirketler* s. 16

⁴⁰ Dieter ve Roland, *Basler Kommentar*, Art 700, N. 22 – 23; Böckli, *Schwizer Aktienrecht*, § 12, N. 116.

⁴¹ Ömer Teoman, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, *Tüm Makalelerim (1971 – 2001)*, C. I-II, s. 66; Memişoğlu, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”, s. 50.

suretiyle sağlanamaz. Bunlar yanında gündem dâhilindeki hususların olumlu veya olumsuz karara bağlanması gerekir⁴².

Gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesi; çoğunluk karşısında azınlığın tahakküm altına alınması, gündemin ilânı ile amaçlanan maksadın hasıl olmaması, pay sahipliği haklarının kullanılmasının engellenmesi, genel kurulun “kurul” organ vasfının zedelenmesi gibi birçok olumsuzluğa neden olur. Kanun koyuncunun toplantının ertelenmesini düzenlerken, bir gündemin görüşülmemesini düzenlememesindeki saik de bu olsa gerekir. Kaldı ki, toplantının ertelenmesi (m. 420) bile bazı konular bakımından ve sadece azınlığa tanınmış bir haktır. Bir başka deyişle, toplantı yapma, gündem maddelerini görüşme ve olumlu veya olumsuz karar alma kural; gündeme bağlı kalmama ya da toplantıyı erteleme istisnadır. İstisnai hükümlerin yorum yoluyla genişletilmesi ve genel kurulda bir gündem maddesinin görüşülmesi yönünde karar alınabileceğini savunmak da mümkün değildir⁴³.

C. İPTAL DAVASI AÇMA HAKKI BAKIMINDAN

Genel kurul kararlarının iptali müessesesi, çoğunluğun gücüne karşı azınlıkta olan pay sahiplerinin haklarını korur. İptal davası açma hakkı, hukuka aykırı genel kurul kararları karşısında pay sahibinin kural olarak tek imkânıdır⁴⁴.

Gündem maddesinin çoğunluk kararıyla görüşülmemesinin mümkün olduğunu savunmak; şirketin hukuka uygun bir şekilde işleyişi açısından pay sahibinin yegane imkânı niteliğindeki iptal davası açma hakkına zarar verir. Bir gündem maddesi hakkında karar alınmaması, pay sahibinin mahkemeye erişimini peşinen engelleyecektir. Zira bazı pay sahipleri tarafından muhalefet şerhi konulacağı ve neticesinde TTK m. 445 vd. uyarınca iptal davasına konu olabileceği düşünülen bir konunun görüşülmemesi ve hakkında karar alınmaması söz konusu olabilir. Bu durumda bazı konuların mahkeme önüne getirilebilmesine engel yaratılmış olur. Gerçekten de, mahkeme önüne getirilebilecek bir genel kurul kararı yok ise, iptal davası açmak da söz konusu olmayacaktır⁴⁵.

Ayrıca TTK m. 446'ya göre bir pay sahibinin genel kurul kararı aleyhine iptal davası açabilmesi için kural olarak toplantıya katılması, olumsuz oy vermesi ve muhalefetini tutanağa geçirmesi gerekir. Eğer bir gündem maddesi görüşülmemişse, pay sahibinin muhalefetini tutanağa geçirtmesi, bir başka ifadeyle iptal davası açabilmek için gerekli olan şekli koşulun peşinen ortadan kaldırılması sonucu doğar. Bu sebeple pay sahibi, hiç olmazsa iptal davası suretiyle konu hakkındaki haklılığını mahkeme önünde dile getirebilmelidir.

⁴² Memişoğlu, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”, s. 49 vd.

⁴³ İstisnaların dar yorumlanacağına ilişkin olarak bkz. Aynur Yongalık, “İstisnalar Dar Yorumlanır’ Kuralı ve Değerlendirilmesi”, *AÜHFD*, C. 60/S.1 (2011), s. 1-15.

⁴⁴ Veliye Yanlı, “Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi ve Bu İşlemin Zamanı Sorunu – Genel Kurul Kararlarının İptali Davası Bağlamında –”, *BATİDER*, C. XXXVII/S. 2 (2021), s. 6.

⁴⁵ İsmail Kırca, *Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 48.

V. OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTI GÜNDEMİ BAKIMINDAN İNCELEME

Anonim ortaklık genel kurulu, her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde ve yılda en az bir defa toplanır. TTK m. 409'a göre, olağan genel kurul toplantılarında, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır ve karar alınır. Hükümden de görüldüğü üzere, olağan genel kurulda görüşülecek konular, bir başka ifadeyle müzakere edilmesi gereken "asgari gündem"⁴⁶ maddeleri gösterilmiştir. Mülga 6762 sayılı TTK m. 369'ta olağan genel kurul gündeminde asgari hangi konuların bulunması gerektiği düzenlenmişti. Bu konuların müzakeresinin mecburi olduğu da doktrinde ifade edilmişti⁴⁷. Eski TTK m. 369 açıkça müzakere edilen bu konular hakkında bir karar alınacağı belirtilmemiş iken, 6102 sayılı TTK m. 409'da gösterilen asgari gündem maddeleriyle ilgili olarak hükümden "müzakere yapılır, karar alınır" ifadesine yer verilmiştir. Bu sebeple olağan genel kurul toplantısının asgari gündem maddeleri hakkında olumlu veya olumsuz bir karar alınması zorunludur⁴⁸.

VI. GÜNDEMDEKİ BİR KONUNUN GÖRÜŞÜLMEMESİ YÖNÜNDE ALINACAK KARARLARDA YETER SAYI

Yukarıda açıklanan gerekçelere rağmen, bir gündem maddesinin görüşülmemesi durumu ortaya çıkabilir. Genel kurulun gündeminde yer alan bir husus görüşülmek istenmediği takdirde, ilgili gündem maddesi ya hiç görüşülmeye açılmaz yahut buna ilişkin bir karar alınır. Bir konunun görüşülmeye hiç açılmamasına dair bir karar ilgili gündem maddesinin görüşülmesiyle ilgili sayılamaz. Zira gündem maddesi hiç görüşülmemiş yahut müzakere olsa dahi karara bağlanmamıştır. Hâl böyle olunca, gündemde yer alan bir maddenin görüşülmemesine ilişkin karar, gündem dışı yeni bir karardır. Bu kararın oybirliği ile alınması gerekir. Zira gündemde yer almayan hususlar, ancak pay sahiplerinin tümünün katıldığı toplantıda oy birliğiyle karar almak suretiyle gündeme eklenebilir (Yön. m. 25/1-a). Meselâ gündemde yer alan bir madde genel kurulda müzakere edilerek oylanmış ve karara bağlanmışsa, hazır bulunanların oybirliği ile karar verilmedikçe yeniden görüşülüp karara bağlanamaz (Yön. m.25/3). Müzakere edilen, oylanarak karara bağlanan bir husus hakkında yeniden karar almak kanaatimizce yeni bir gündemdir. Zaten bu sebeple ilgili hüküm düzenlenmiş olmalıdır. O hâlde benzer bir şekilde gündemde yer alan bir konunun görüşülmemesi de yeni bir gündem olarak kabul edilmelidir⁴⁹.

⁴⁶ Dolaylı olarak aynı yöndeki görüş için bkz. Tuğrul Ansay, *Anonim Şirketler Hukuku Dersleri*, Ankara: 1954, s. 123.

⁴⁷ Arslanlı, *Anonim Şirketler*, s. 12.

⁴⁸ Aynı yönde görüş için bkz. Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, İstanbul: Beta Yayınları, 16. Baskı, 2022, s. 140.

⁴⁹ Ancak TTK'de açık bir düzenleme bulunmadığından, gündemdeki bir konunun görüşülmemesi yönünde çoğunluğun kararının yeterli olacağı düşünülebilir. Fakat bu düşüncenin işbu çalışmada ifade etmeye çalıştığımız sebeplerle hukuka uygun olmadığı kanaatindeyiz.

VII. GÜNDEMDE YER ALAN BİR KONUNUN GÖRÜŞÜLMEMESİNİN SONUCU

Gündemde yer almasına rağmen bir konunun görüşülmemesi durumunda, pay sahibinin ne gibi hukukî imkânlarla sahip olduğu önemli bir meseledir. Ancak bu sorunun çözümü, sorunun tespitinden daha zor görünmektedir.

Öncelikle, gündem yer alan bir konunun toplantı başkanının kararıyla görüştürülmesi durumunda ne olacağı cevaplandırılması gereken önemli bir sorudur. Bilindiği üzere, TTK m. 419'a göre, esas sözleşmede aksine herhangi bir düzenleme yoksa genel kurul toplantısını, genel kurul tarafından seçilen ve pay sahibi sıfatını taşıması şart olmayan bir başkan yönetir. Başkanın görevi, genel kurulun usulüne uygun bir şekilde cereyan etmesine olanak sağlamaktır. Toplantının sonunda gündem maddeleri arasında yer alan tüm konuların görüşülmüş ve kararların alınmış olması gerekir⁵⁰. Ayrıca başkan, yönetimde tarafsız kalmalı; toplantının işleyişi bakımından alacağı kararlar eşit işlem ve orantılılık ilkelerine uygun olmalıdır. Özellikle pay sahiplerinin konuşma yapma hakkı üzerinde önemli bir etkisi olması sebebiyle, başkanın bir tartışmayı sonlandırması bile istisnai bir imkândır⁵¹. Kaldı ki, genel kurul toplantı başkanının istisnai hâller dışında⁵², genel kurul toplantısını “nihai olarak” sonlandırma veya münferit gündem maddelerini gündemden çıkarma yetkisi bulunmamaktadır⁵³. Başkan, ancak önemli bir neden bulunuyorsa geçici olarak bu önlemleri alabilir. Aksi hâlde azlığın bir müzakeresi konusunu gündem maddeleri arasına alma hakkı (TTK m. 411) kolaylıkla etkisizleştirilebilir⁵⁴. Başkanın kararıyla gündem maddesinin görüşülmemesi hâlinde, bu karar aleyhine TTK m. 445 vd. uyarınca iptal davası açılması mümkün değildir. Zira yukarıda da ifade edildiği üzere⁵⁵, başkanın bir gündem maddesini görüştürmemesi hukuka aykırı bir usul kararıdır. Bu hâlde genel kurul kararı bulunmadığından iptal davası açılması da söz konusu olmayacaktır.

Toplantı başkanının bu davranışı, TBK m. 49 vd. uyarınca bir haksız fiildir. Gerçekten de pay sahiplerinin menfaatlerini doğrudan veya dolaylı olarak koruma amacı güden normları ihlâl eden her fiil, hukuka aykırıdır⁵⁶. Bu hâlde başkanın hâksız fiili nedeniyle görüş bildirme,

⁵⁰ Yönetim kurulu başkanı genellikle genel kurul toplantı başkanı olarak seçilmektedir. Yönetim kurulu toplantısının aksine, genel kurul toplantılarının daha şekilci bir yapısı vardır. Meselâ gündeme bağlılık ilkesi bu şekilcilğe bir örnek teşkil eder. Bu sebeple, genel kurulun bir yönetim kurulu toplantısına göre daha katı bir şekilde yürütülmesi gerekir. Bkz. Peter Jäggi. *Von der Beratung an der Generalversammlung* der Aktiengesellschaft, in Riccardo L. Jagmetti/Walter R. Schlupe (Hg.), FS Walter Hug, Bern 1968, s. 341; Iwo W. Hungerbühler, *Der Verwaltungsratspräsident*, Zürich: *SSHW 217 Dissertation*, 2003, s. 136.

⁵¹ Peter Böckli, “Die Leitungsbefugnisse des Präsidenten in der Generalversammlung”, *Rechtsfragen um die Generalversammlung*, (Alain Hirsch/Peter Nobel/Peter Böckli/Peter Forstmoser/Jean Nicolas Druey), Zürich: 1997, s. 72; *Horber*, s. 934; *Hungerbühler*, s. 141 vd; başkan, ancak konu hakkında her şey söylendikten sonra verimlilik ilkesine göre tartışmaları sonlandırabilir. Bkz. Hungerbühler, *Der Verwaltungsratspräsident*, s. 141.

⁵² Meselâ toplantıda bir kargaşanın çıkması, toplantıya çağrı usulünde ağır bir kusurun bulunması bu durumlara örnek olabilir.

⁵³ Başkan, toplantının geç saatlere kadar devam etmesi hâlinde toplantının ertesi güne bırakılmasına karar verebilir. Toplantının ertesi güne bırakılması, erteleme değildir. Hatta başkan, toplantının birkaç gün sonrasına bırakılmasına da yetkili değildir. İlhan Yiğit, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005, s. 137.

⁵⁴ Hungerbühler, *Der Verwaltungsratspräsident*, s. 142.

⁵⁵ Bkz. Başlık III.

⁵⁶ Fikret, Eren. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 23. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları, 2018, s. 616 vd.

muhalefet şerhini tutanağa işletme gibi hakları ihlâl edilen pay sahibinin manevi zararının tazminini isteyebilmesi gerekir. Bunun dışında şirketler hukuku bakımından genel kurulu karar almaya zorlayacak bir mahkeme müdahalesi mümkün görülmemektedir.

Gündem maddesi hakkında bir oylama yapılmadığı sürece hukuken bir genel kurul kararının mevcudiyetinden söz edilemez⁵⁷. Ancak sadece toplantı tutanağına bakarak bu sonuca varılması doğru olmayacaktır. Zira tutanağa geçirilmeden yapılan “fiili” bir oylamayla da karar alınabilmektedir. Bir başka ifadeyle, hukuki işlem olan genel kurul kararındaki irade beyanı, iradi bir fiil ile gerçekleştirilmiş ve fakat şekle dökülmemiştir. Bu hâlde fiilen oylama yapılmış ve fakat tutanağa geçirilmemiş bir kararın varlığından söz edilmelidir. TTK m. 422’de gösterilen şekilde⁵⁸ tutanağa bağlanmayan bir karar bakımından, TBK m. 12/2’nin uygulanması gerekir. Çünkü TTK m. 422’de düzenlenen şekil irade beyanının nasıl açıklanacağını gösteren bir geçerlilik şartıdır. Bu sebeple hukuki işlem olan genel kurul kararları bakımından TBK m. 12’nin uygulanabileceği açıktır⁵⁹ ve söz konusu fiilen alınan kararın batıl olduğunun tespiti istenebilmelidir⁶⁰. Ancak butlanın tespiti davası açılrsa bile, bu davadan çıkan kararda konunun görüşülmesine karar verilmeyeceği açıktır. Elde edilen karar, azlık bakımından TTK m. 531’e göre açılacak haklı sebeple feshi davasında, haklı sebebin varlığını ispat açısından faydalı olabilir.

Genel kurulda açıkça yapılan bir oylamayla ve TTK m. 422’de ifade edilen şekil kuralına uyularak alınmış bir görüşme kararının ise TTK m. 445’e göre iptal edilebilmesi gerekir. Ancak bir konunun görüşülmemesine ilişkin genel kurul kararının usule ilişkin bir karar olduğu ve usule ilişkin kararların yalnız başlarına iptallerinin veya geçersiz olduklarının tespitinin dava edilmesinde hukukî yarar olmadığı düşünülebilir⁶¹. Fakat usule ilişkin kararların ve uygulanmasının kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırı olması hâlinde iptali veya kesin hükümsüzlüğünün tespiti yoluna gidilebilmelidir⁶². Özellikle bir gündem maddesinin görüşülmemesi kararı, esasa ilişkin bir başka gündem maddesi hakkında alınacak kararı etkilediyse, iptal davası açmada hukukî yararın var olduğu kabul edilmelidir. Her ne kadar “görüşme kararı” aleyhine bir iptal davası açılabilirliği kabul edilse de, verilecek bir iptal kararının sonucu ne olacaktır? Zira mahkeme genel kurulda bir konunun görüşülmesi zorunluluğunu getiren bir karar veremeyecektir. Bu hâlde, “görüşme kararı”, iptali sonuç

⁵⁷ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 9194/2014, K. 16569/2014 03.11.2014; Y. 11. Hukuk Dairesi, E. 8830/2016, K. 1771/2017, 23.03.2017. bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr>

⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 147 vd.

⁵⁹ Aynı yönde görüş için bkz. Zengin, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar*, s. 15 vd.

⁶⁰ “...Mahkemece...dava konusu edilen ortaklar kurulunda alınan kararlara ilişkin tutanakta, genel kurulda sorulan soruların, verilen cevapların, alınan kararların, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarının yer almadığı, bu itibarla somut olayda uygulama yeri bulan TTK’nin 422 md uyarınca ortaklar kurulu toplantısında alınan kararların geçersiz olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne...karar verilmesi yerindedir...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2748/2017, K. 111/2019, 08.01.2019. Karar için bkz. Zengin, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar*, s. 15, dipnot 34.

⁶¹ Esasa ve usule ilişkin genel kurul kararları hakkında bkz. Moroğlu, s. 15.

⁶² Moroğlu, s. 15; Ömer Teoman, “Anonim Ortaklık Genel Kurullarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması”, *İktisat – Maliye Dergisi*, C. XXVII/S. 12 (1981), s. 462.

doğurmayan bir genel kurul kararı mıdır?⁶³ Kanaatimce, pay sahibinin iptal davası açabilme hakkının varlığı ile alınan kararın icra kabiliyeti ayrı değerlendirilmelidir. Meseleye bir iptal kararının sonuç doğurmayacağı nazarıyla bakılırsa, iptal davası açma hakkının önemli ölçüde anlamsızlaşması sonucu doğacaktır. İptal kararıyla birlikte meselenin hukuka aykırılığının tespiti bile, anonim şirketin iyi bir şekilde işleyişi ve çoğunluğun tahakkümünün önlenmesi açısından faydalıdır.

SONUÇ

Anonim şirket genel kurullarında gündemde yer alan bir konunun görüşülmesi ve gündem maddesi hakkında olumlu veya olumsuz bir karar alınması gerekir. Bunun tek istisnası esaslı bir nedenin ortaya çıkması sebebiyle gündem maddesi hakkında karar almanın anlamsız bir hâl alması olabilir. Gündemdeki bir maddenin görüşülmemesinin çoğunluk kararıyla mümkün olduğunu düşünmenin, pay sahipliği ve azlık hakları bakımından birçok olumsuz neticesi bulunmaktadır. Özellikle bir gündem maddesinin görüşülmemesi, iradesini kural olarak sadece şirket genel kurulunda ortaya koyma imkânına sahip pay sahibinin bu hakkını peşinen elinden almakla eşdeğerdir. Eğer gündemdeki bir maddenin görüşülmemesi isteniyorsa, bu konuda oybirliğiyle bir karar alınması gerekir. Gerçekten de bu kararın oybirliğiyle alınması, çoğunluk karşısında azlığın korunmasına hizmet eder. İlgili gündem görüşülse ve çoğunluğun kararıyla reddedilse bile, azlık en azından TTK'den kaynaklanan haklarını bu karar için kullanabilme imkânını kazanır.

⁶³ Bu konu hakkında bkz. Yiğit Okur, "İptali Sonuç Doğurmayan Genel Kurul Kararları", *Erdogan Teziç'e Armağan*, İstanbul: 2007, s. 963-966.

KAYNAKÇA

- Ansay, Tuğrul. Anonim Şirketler Hukuku Dersleri, Ankara: 1954.
- Arsılanlı, Halil. Anonim Şirketler II Anonim Şirketin Organizasyonu, İstanbul: Fakülte Matbaası, 1959.
- Bahtiyar, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, İstanbul: Beta Yayınları, 16. Baskı, 2022
- Barz, Carl Hans, §§ 76-147, Aktiengesetz, Großkommentar, Berlin-New York: De Gruyter, 1973.
- Bianchi, François. Die Traktandenliste der Generalversammlung der Aktiengesellschaft, Zürich: Schulthess Polygraphischer Verlag, 1982.
- Böckli, Peter, Schweizer Aktienrecht, Basel: Schulthess, 2009.
- Böckli, Peter. Die Leitungsbefugnisse des Präsidenten in der Generalversammlung, in: Alain Hirsch/Peter Nobel/Peter Böckli/Peter Forstmoser/Jean Nicolas Druey, Rechtsfragen um die Generalversammlung, SNA 11, Zürich 1997.
- Bruderer, Otto. Das Antragsrecht des Aktionärs, Diss., St. Gallen 1981.
- Cenkci, Esra. “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Dieter, Dubs ve Truffer Roland. Basler Kommentar OR II, 4. Auflage, Basel 2012.
- Eren Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.
- Horber, Felix: Parlamentsregeln in der Generalversammlung der Aktiengesellschaft? Versuch einer Annäherung – namentlich unter dem Aspekt des Rederechts, AJP 2001, s. 931 – 937.
- Hungerbühler, I. W.: Der Verwaltungsratspräsident, SSHW 217 Dissertation, Zürich 2003
- Jäggi, Peter. Von der Beratung an der Generalversammlung der Aktiengesellschaft, in Riccardo L. Jagmetti/Walter R. Schlupe (Hg.), FS Walter Hug, Bern 1968.
- Kalender, Emre. Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı (TTK m. 392), Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.
- Kendigelen, Abuzer vd. Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Kırca, Çiğdem. “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, AÜHFD, C. 50, S. 1, 2001, s. 91-100.
- Kırca, İsmail. Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip. Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul: Filiz Kitapevi, 2008.
- Kubis, Dietmar. Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, 3. Auflage, München: C.H. Beck, 2013.
- Memişoğlu, Özgür. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”, Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 133(2014), s. 45 – 105.
- Moroğlu, Erdoğan. Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Güncellenmiş Dokuzuncu Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Okur, Yiğit. “İptali Sonuç Doğurmayan Genel Kurul Kararları”, Erdoğan Teziç’e Armağan, İstanbul 2007, s. 963-966.
- Plüss, Adrian. Die Rechtsstellung des Verwaltungsratsmitgliedes, SSHWR Bd. 130, Diss., Zürich 1990
- Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, 4. Baskı, Ankara 2022.
- Pulaşlı, Hasan. Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, 3. Baskı, Ankara 2018.

- Soykan, İsmail Cem. Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.
- Tanner, Birigitte. Quoren, Quoren für die Beschlussfassung in der Aktiengesellschaft, SSHWR Bd. 100, Diss., Zürich 1987.
- Teoman, Ömer. “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, Tüm Makalelerim (1971 – 2001), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 67-78.
- Teoman, Ömer. “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli (TTK m. 376), Tüm Makalelerim (1971 – 2001), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 1015 – 1034.
- Teoman, Ömer. “Anonim Ortaklık Genel Kurullarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması”, İktisat – Maliye Dergisi, C. XXVII/S. 12 (1981), s. 457-464.
- Werner, Winfried. Bekanntmachung der Tagesordnung und bekanntmachungsfreie Anträge – Ein Beitrag zur Auslegung des § 124 AktG -, Festschrift für Hans-Joachim Fleck zum 70. Geburtstag am 30. Januar 1988, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht, Sonderheft 7, Berlin – New York 1988, s. 401 – 423.
- Yanlı, Veliye. “Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi ve Bu İşlemin Zamanı Sorunu – Genel Kurul Kararlarının İptali Davası Bağlamında-”BATİDER, C. XXXVII, S. 2, s. 5-36.
- Yiğın, Ali. “Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020, 1988.
- Yiğit, İlhan. Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2005.
- Yongalık, Aynur. “İstisnalar Dar Yorumlanır” Kuralı ve Değerlendirilmesi, AÜHFİD, C. 60/S.1 (2011), s. 1-15.
- Zengin, İbrahim Çağrı. Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.